MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

POZIȚIE PUBLICĂ

ARMONIZAREA LEGISLAȚIEI CU UE TREBUIE SĂ FUNCȚIONEZE ÎN PRACTICĂ, NU DOAR PE HÂRTIE

Poziția Mișcării Civice „Construim Încredere” privind Regulamentul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene

---

> **Miza este simplă:** În ziua aderării, cetățeanul trebuie să știe ce regulă se aplică, întreprinderea nu trebuie să se confrunte cu două texte diferite, iar instituția publică trebuie să știe cine controlează, cine decide și ce procedură urmează.

Republica Moldova nu pornește însă de la zero. De mai bine de patru ani, pe măsură ce procesul de aderare s-a accelerat, au fost armonizate sute de acte normative, iar un mecanism special de armonizare exista încă din 2006. Din 2018, procesul este reglementat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018, modificată și republicată în 2024. Noul Regulament nu creează pentru prima dată regulile armonizării, ci reconstruiește un cadru existent într-o etapă deja avansată a procesului de aderare. Tocmai de aceea, schimbarea mecanismului trebuie însoțită de o verificare serioasă a rezultatului produs de vechiul sistem.

Chiar Nota de fundamentare a Guvernului recunoaște că mecanismul în vigoare a construit armonizarea în jurul „transpunerii”, inclusiv pentru regulamente și decizii, și că metoda distinctă a punerii în aplicare prin măsuri naționale lipsea. Tot ea constată că actuala clauză de abrogare s-a aplicat neuniform și sporadic. Modernizarea este necesară, dar apare o întrebare legitimă și inevitabilă: cine verifică ce s-a făcut deja, cine confirmă calitatea și consecvența actelor armonizate în baza vechiului mecanism și cine își asumă răspunderea instituțională dacă aceste verificări scot la iveală omisiuni cu efecte asupra negocierilor sau asupra cetățenilor și mediului de afaceri?

Unde vedem riscurile

1. O regulă UE și o copie națională nu trebuie să rămână în paralel

Înainte de aderare, Republica Moldova poate prelua în legislația sa reguli din regulamentele UE pentru a le aplica mai devreme. După aderare, regulamentul european va deveni direct aplicabil. Dacă vechea copie națională nu este retrasă exact la timp sau dacă între timp a rămas în urmă, vor exista două texte pentru aceeași situație. Pentru cetățeni, întreprinderi și funcționari, aceasta înseamnă confuzie și risc de aplicare neuniformă.

2. O regulă direct aplicabilă tot are nevoie de instituții pregătite

Faptul că un regulament UE se aplică direct nu înseamnă că statul nu mai are nimic de făcut. De multe ori trebuie desemnată autoritatea competentă, stabilite controalele, sancțiunile, căile de contestare, registrele sau sistemele informatice. Dacă actul național este abrogat în întregime și noul cadru nu intră în vigoare în aceeași zi, regula europeană există, dar nu este clar cine și cum o aplică.

3. Legislația UE se modifică permanent

O prevedere copiată astăzi poate fi modificată până la aderare. De aceea, fiecare act național bazat pe un regulament UE trebuie legat de versiunea europeană exactă și trebuie să aibă o instituție responsabilă de urmărirea modificărilor. Altfel, putem declara că suntem armonizați, deși aplicăm o regulă deja depășită.

MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

4. Condițiile aderării vor conta la fel de mult ca data aderării

Viitorul acord de aderare poate conține perioade de tranziție, adaptări sau excepții negociate pentru anumite domenii. Regulamentul național nu trebuie să pornească de la ideea că toate normele vor produce efecte în același mod, în aceeași zi. Fiecare domeniu trebuie verificat și prin prisma condițiilor concrete ale aderării.

5. Armonizarea făcută după vechile reguli poate ascunde nevoia unor perioade de tranziție

Dacă nu este reverificat ce a fost deja transpus sau armonizat în baza vechiului mecanism, există riscul ca obligații europene să fi fost introduse în legislația națională fără a fi evaluat corect momentul și costul real al conformării. În special acolo unde au fost preluate în legislația Republicii Moldova cerințe din regulamente ale UE, trebuie verificat dacă anumite standarde tehnice, investiții, condiții de producție, infrastructură, trasabilitate, control sau certificare necesitau perioade de tranziție, adaptări ori alte soluții negociate. Un fermier sau o întreprindere poate avea nevoie, pentru conformare, de utilaje noi, spații de producție adaptate, sisteme de trasabilitate, proceduri de control sau alte investiții importante. Dacă Moldova are nevoie de timp suplimentar pentru asemenea obligații, această necesitate trebuie identificată, argumentată și negociată înainte de închiderea negocierilor, nu descoperită după aderare. Dacă asemenea necesități nu sunt incluse la timp în pozițiile de negociere ale Republicii Moldova, operatorii economici se pot trezi în ziua aderării obligați să respecte imediat cerințe pentru care nu au avut timpul, investițiile sau capacitatea necesară de pregătire. Pentru întreprinderile mici, fermieri și alți operatori economici, consecința poate fi imposibilitatea conformării, pierderea accesului pe piață, suspendarea activității sau chiar falimentul. Tocmai de aceea, verificarea stocului de legislație deja armonizată nu este doar un exercițiu juridic, ci și o condiție pentru protejarea economiei în procesul de aderare.

6. Urmărirea corespondenței dintre norma UE și măsura națională trebuie păstrată

Textul aprobat de Guvern permite ca, în unele cazuri, să nu se mai întocmească un tabel de concordanță. Un tabel complicat nu este necesar pentru orice act. Totuși, trebuie să existe cel puțin o fișă simplă din care să rezulte ce cere norma UE, ce a făcut Republica Moldova, ce instituție răspunde, ce lipsește și ce trebuie schimbat până la aderare. Fără această urmă documentară, verificarea devine dificilă atât pentru autorități, cât și pentru partenerii europeni.

7. Noile obligații cer oameni, instruire și instrumente de lucru

Inventarierea actelor, urmărirea modificărilor europene, verificarea versiunilor, pregătirea actelor care vor intra în vigoare la aderare și instruirea funcționarilor presupun timp și resurse. Dacă aceste costuri sunt ignorate, există riscul ca noul sistem să funcționeze bine doar pe hârtie și diferit de la o instituție la alta.

Ce solicităm

Pentru ca procesul de armonizare să fie coerent și eficient, solicităm Guvernului și Cancelariei de Stat să asigure, la definitivarea și aplicarea noului Regulament, următoarele garanții:

1. **Un registru central clar și o verificare a stocului existent.** Să fie inventariate și reverificate actele naționale care copiază sau pun în aplicare regulamente și decizii ale UE.
2. **Responsabilitate și trasabilitate pentru fiecare act. Registrul să indice instituția responsabilă, versiunea exactă a actului UE, măsurile naționale necesare, termenul, ce se va întâmpla cu actul moldovenesc la aderare și cine răspunde de reverificarea armonizării realizate anterior. Pentru neconcordanțele cu impact asupra negocierilor, aplicării normelor sau mediului de afaceri trebuie să existe o responsabilitate instituțională clară și o decizie documentată privind remedierea.**

MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

3. **Continuitate în ziua aderării.** Eliminarea copiilor naționale să fie sincronizată cu păstrarea sau intrarea în vigoare a competențelor, procedurilor, controalelor și sancțiunilor necesare.
4. **O fișă simplă de corespondență.** Chiar și atunci când nu este necesar un tabel complet, să rămână vizibilă legătura dintre obligația europeană și măsura națională.
5. **Verificarea integrală a fiecărui regulament.** Înainte de a concluziona că nu este nevoie de măsuri naționale, autoritatea să verifice cine aplică norma, cine controlează, ce sancțiuni există și dacă sunt necesare sisteme sau proceduri suplimentare.
6. **Identificarea și negocierea la timp a perioadelor de tranziție. Reverificarea legislației deja armonizate să includă, pentru fiecare domeniu relevant, evaluarea costului și termenului real de conformare pentru operatorii economici, inclusiv necesarul de investiții în utilaje, infrastructură, spații, trasabilitate, certificare sau sisteme de control. Trebuie identificate standardele și obligațiile pentru care Republica Moldova are nevoie de perioade de tranziție, adaptări ori alte aranjamente, iar aceste necesități trebuie fundamentate și introduse în pozițiile de negociere înainte de închiderea capitolelor, nu constatate după aderare.**
7. **Un plan realist de capacitate.** Să fie estimate necesarul de personal, instruire, traducere, coordonare și instrumente digitale pentru aplicarea uniformă a noului sistem.

> **Solicitarea noastră: Înainte de aplicarea pe scară largă a noului mecanism, vulnerabilitățile identificate și legislația deja armonizată trebuie reverificate prin prisma noilor reguli. Această reverificare trebuie să stabilească nu doar dacă transpunerea sau punerea în aplicare au fost corecte juridic, ci și dacă au fost identificate la timp obligațiile și standardele cu impact economic semnificativ, necesitatea unor perioade de tranziție sau adaptări și reflectarea lor în pozițiile de negociere ale Republicii Moldova. Costul unei omisiuni instituționale nu trebuie transferat, în ziua aderării, asupra fermierilor, antreprenorilor și cetățenilor.**

Aderarea trebuie pregătită pentru oameni, nu doar pentru rapoarte

Pentru cetățean, calitatea armonizării se vede atunci când regula este ușor de înțeles și se aplică la fel peste tot. Pentru întreprindere, se vede atunci când nu primește cerințe contradictorii de la instituții diferite. Pentru funcționar, se vede atunci când are o bază legală clară, o procedură și instrumentele necesare. Iar pentru stat, se vede atunci când legislația și instituțiile sunt pregătite din prima zi a aderării.

Acesta este standardul pe care Republica Moldova trebuie să îl urmărească: nu doar să declare că a preluat legislația Uniunii Europene, ci să demonstreze că o poate aplica în mod coerent, actualizat și eficient. Integrarea europeană nu trebuie tratată ca o competiție de viteză sau de bifare a numărului de acte armonizate. Obiectivul nu este doar ca Republica Moldova să intre în Uniunea Europeană, ci ca Republica Moldova, cetățenii și întreprinderile sale să poată reuși în Uniunea Europeană, fără ca lipsa de verificare sau graba instituțională de astăzi să devină mâine o factură plătită de cei care trebuie să aplice noile reguli.

Mișcarea Civică „Construim Încredere”